

ئەری کورینە ، ئەو گەمژانە کین؟!

دەرسیم دیبەگەیی

20.6.2004

له ئێراقی ئەمڕۆدا ژمارەى ئایەتووللاکان گەر له ژمارەى رەفیقەکان زۆرتر نەبیت، ئەو هەرگیز کەمتر نیه ، تاکه جیاوازی نیوانیان جلهکانیانە، رەفیقەکان به جلی سهوزو دەمانچەکانی لا تەنیشتیان دەناسرانەوه، ئایەتووللاکانیش به عەمامەى سەریان و شمشیرەکانی دەستیانەوه دەناسرینەوه. دەربارەى بیروبۆچوونیان لەمەڕ دۆزی کوردو کوردستان، بەموو جیاوازی نیه لەنیوانیاندا. بەعسیەکان پینانابوو، کورد دەبیت لەناو ئێراقدا خۆی بتوینیتەوه بۆ ئەوهى هەموو مافیکی ئێراقی بوونی هەبیت واتە، کورد ببیت به عەرەب و کوردبوونی خۆی و نیشتمانیەکهی که کوردستانه لهبیر خۆی بباتهوه ، خۆی و نیشتمانیەکهی بهبەشیک له نەتەوه و خاکی عەرەب بزانت . ئایەتووللاکانیش ، لەسەرەوهى هەمویان دیکتاتۆری ئیسلامیەکان عەلی سیستانی، گەر له سەدام و عەبدولباری عەتوان بیروبۆچوونەکانی ژەهراویتر و پیستر نەبیت ، ئەوه باشتر نیه . ئەو ئایەتووللایانە پینانوايه، مادام کورد موسولمانن دەبیت داواى دەستور و حکومەتیکی ئیسلامی بکەن بۆ عێراقی ئاینده و کوردیش لەژێر سینیەری ئەو حکومەتەدا وهکو موسولمانیک مافی خۆی دەبیت . واتە هەردوولایان ، یهکیکیان لەژێر ناوی ئێراقی و ئەویتریان لەژێر ناوی ئیسلامیەوه دەیانەویت کورد بکەن به عەرەب و کوردستان بکەن به عەرەبستان . هەردوولایان وادەزانن له قورئانە عەرەبیەکهیاندا نوسراوه کوردستان له ئەزەلهوه بەشیک بووه له ئێراقی عەرەبی و خاکی ئەوانەو ئیمەى کورد دەمانەوێت لێیان زهوت بکەین و له ئێراقی ئەوانی جیا بکەینەوه . بەبۆچوونی هەردوولایان کورد تەنیا ئەو کاتە مافی دەبیت ، گەر بیت و وهکو ئێراقی یان موسولمان بیربکاتەوه . لههەردوو دۆخیشدا گەر خۆی به ئێراقی بزانی یان پابه ندبیت به ئیسلام ، واتە کورد خۆی مەرگی خۆی و کوردستانەکهی راگەیاندا . ئەوانەى ئەمڕۆش روودەکەنه بهغدا وادەزانن که تەنیاو تەنیا دۆزی کوردو کوردستان لهوێوه جارەسەر دەکریت ، بیانەوئ و نەیانەوئ هەنگاو دەنن بۆ راگەیاندى مەرگی کوردو کفن بهبالای کوردستان دەبەرن .

کورد چون دەتوانیت لهگەل بیری بۆگەنی عەرەبی و ئیسلامی ریکبکەوێت، گەر ئەوان دان بهوه دا نەنن که بهرله دامەزراندنی حکومەتی ئێراقی له سالی 1920، کوردستان (ویلايەتی موسل) هەرگیز بەشیک نەبووه له ئێراق و به بریاریکی کۆمەلەى نەتەوهکان له 16.12.1925 بهزۆر به ئێراقی عەرەبی (ویلايەتی بهغداو بهسرە) لکێنراوه.

له ووتاریکی رۆژنامەى - الحیاة - ی عەرەبی رۆژی 11.6.2004 دا که - حليم الاعرجي - لهژێر ناوونیشانی: بداية متخمة بالشكوك وقلق من "مؤامرة": حكومة علاوي بين هاجس الامن و"المشروع" الامريكي. واتە" سەرەتایەکی نزیك له گومان و دلەراوکی له " پیلان " : حکومەتی علاوی لهنیوان بیری ئاسایش و "پروژەى" ئەمریکیدا. له ووتارەکهدا ئایەتووللايەك بهناوی زەین ئەلعابدين محەمەد تەقی ئەلحسنى دەلێت " نحن نعجب ان يتمسك اخوتنا في الدين و الوطن و المصير المشترك، الاكرا، بقانون وضع خلف الكواليس الى جانب اجماع الاكثرية المطلقة بما فيها الاكرا، على رفضه". " ئیمە سەرمان سوڤدەمینی که برایانمان له ئایین و نیشتمانی و چارەنووسی هاوبەش، کوردهکان، سوورن لهسەر یاسایەك که له پشت پەردەوه داپژراوه، لهگەل ئەوهشدا که زۆر بەی هەرە زۆری و تیاياندا کوردهکانیش رەتی دەکەنەوه".

ئایه توولایه کی تر له سیستانی و له وهی پیشووتر گهژدهتر به ناوی ئه بدولرهمان کامل ئه لمه ولا " تحدی القادة الاكراد ان يوافقوا على طرحه لاستفتاء برعاية الامم المتحدة ليقبله شعبنا الكردي او برفضه"، معرباً عن ثقته بالرفض". ئه وه گهژده " له سه رکرده کوردهکان داودهکات به (تهحهدی) هوه بۆ ئه وهی راپرسیه که له سه ر پیشنیاری ئه وه په سندن بکهن له ژیر چاودیری نه ته وه یه کگرتوهکان بۆ په سندن یان په تکرده وهی یاسای کاتی به ریوه بردنی وولاتی ئیراق، نیشانیدا که دنیایه کوردهکان یاساکه رته ده که نه وه".

دهرباره ی قسهکانی زهین ئه لعابدين دوو شت به دی ده که م، یه که میان سه رسوورمانی ئه وه له وهی که کورد سوورن له سه ر یاساکه. ئه وه بۆیه سه ری سوورماوه چونکه له یاساکه دا ناوی عروبه و ئیسلامیتی وولاتی ئیراق نه هاتوه و باسی حکومه تی هه ریمی کوردستان و فیدرالی بۆ کوردستان کراوه. دنیام له وهی گه ر ئه مه ریکا یان بگره ئیسرا ئیل یاساکه یان دارشتایه و به بی ئاگاداری ئه وانیش، ته نیا له یاساکه دا به اتایه ئیراق وولاتیکی عه ره بییه و سه رچاوه ی سه ره کی ده ستوره که ی قورئانه و له 18 پاریزگا پیکدیت و یاسای به ریوه بردنی پاریزگاگان له هه ر 18 پاریزگا که دا جیبه جی ده کریت. ئه وه نه ک هه ر په سندیان ده کرد، به لکو چه ندین رۆژ ته قه ی خۆشیان رانه ده گرت و بۆش و بریمه ر و تونی بلیه ر هه ر رۆژه ی له مالی یه کی له وه ئایه توولای شه ریفانه میوان ده بوون. هه ر وه کو چۆن کاتی خۆی دامه زراندنی ئیراقیان په سندرک له سه ر ده ستی ئه و ئیمپریالیزمه حه یاته ی ئینگلیز و له سه ر حیسابی کورد و نه ک نوزه شیان لیوه نه هات، به لکو ئیراقی ده ستردی ئیمپریالیزم وه کو ئایه تیکی قورئان به پیروژ ده زانن .

دووه میان پیتی وایه کورد تاییه تمه ندیتی خۆی نیه و جیاوازی نیه له عه ره ب و خاوه نی خاکی خۆیان نین و شتیکی نیه به ناوی کوردستانه وه، نیستا کورد نیازی وایه پارچه یه ک له خاکی ئیراقه که ی ئه وان بۆ خۆیان دا برن.

ئه لعابدين پیمان ده لیت ، کورد ده بیته کتومت وه کو عه ره ب بیر بکاته وه و نایبته به رژه وه ندی نه ته وایه تی خۆی ره چا و بکات و داوای مافهکانی خۆی بکات . مادام عه ره ب که زۆربه ی ئیراق پیکده هینن و یاساکه رته ده که نه وه، کوردیش ده بیته ره تی کاته وه . کوردی که مینه له ئیراقدا ده بیته ملکه چی هه موو یاسا و فه رمانیکی زۆرینه ی عه ره ب بیته ، کورد موسلمان و ئیراقین بۆ وه کو ئیمه (عه ره ب) بیرناکه نه وه! دهرباره ی ئه وهی که ئه لعابدين ده لیت، کوردهکانیش یاسای کاتی به ریوه بردنی وولاتی ئیراق رته ده که نه وه، ئه وه هه ر له نیو وه لامی کامل ئه لمه ولا، وه لامی ئه وه قسه یه ی ئه ویش ده دریتته وه.

ئه لمه ولا خۆزگه داوای ئه وهی له سه رکرده کوردهکان ده کرد بۆ ئه وهی په سندی ئه وه بکهن، که له ژیر چاودیری نه ته وه یه کگرتوهکان راپرسیه که له کوردستان بۆ جیاپوونه وه و دامه زراندنی ده ولته تی کوردی ئه نجام بدریت . جا ئه و کاتی ده رده که وت ، گه ر کورد ئازادی هه بیته ، چی بۆ خۆی هه لده بژیریت !

منیش دنیام قسه که ی ئه لمه ولا ته وا و ده رده چیت ، گه ر بیته و کورد سه رپشک بکریت له نیوان هه لبژاردنی سه ره بخۆیی و یاساکه، زۆربه ی هه ره زۆری کوردو له سه رووی 90% ده نگ بۆ سه ره بخۆیی ده دات و یاساکه رته ده کاته وه ، کورد گه ر هه لی جیاپوونه وهی هه بیته ، ئه وه هه رگیز به فیدرالیش پازی نایبته. ئیستاش که کورد یاسای کاتی په سندرک دووه له به ر ئه وه یه که بۆی ریک ناکه ویت بریاری راگه یاندنی سه ره بخۆی بدات، ئه گینا ئه و یاسایه هه موو ئاواتی کوردی نه هینا وه ته دی ، له مه ر ئه وهی که ئه لمه ولا دنیایه ، کوردهکان یاسای کاتی رته ده که نه وه، ئه وه درۆیه کی زله و گه ژده یی ئه و ده رده خه ن. ئه هه نگیژان و پژانه سه ر شه قام و کۆلانهکانی خه لکی کورد و ته قه ی خۆشی کردن له هه ولیر، که رکوک ، سلیمانی، ده وک ، خانه قین و ته واوی شارو شارو چکهکانی کوردستان دوا ی راگه یاندن و ئیمزاکردنی یاساکه له 8.3.2004 دا،

قسه‌کانی ئه‌و ئایه‌تووللایه به درۆ ده‌خه‌نه‌وه ، ئه‌وه جگه‌له ئاهه‌نگ و خوۆشی ده‌ربهرینی کورد له گشت پارچه‌کانی تری کوردستان وه‌کو پشتیوانیه‌ک له کوردی کوردستانی باشوور. هه‌روه‌ها نارهبازی و دل‌ه‌راوکی کورد له‌ناونه‌هیتانی یاسای کاتی به‌ریوه‌بردنی وولاتی ئیراق له بریاری 1546 ی ئه‌نجومه‌نی ئاسایشی سه‌ر به‌ نه‌ته‌وه یه‌کگرتووه‌کان له 8.6.2004 دا، دووباره قسه‌کانی ئه‌و ئایه‌تووللایه به‌درۆ ده‌خه‌نه‌وه .

به‌لام کاتی ئه‌و ئایه‌تووللایانه ده‌لین " کورده‌کانیش یاسای کاتی ره‌تده‌که‌نه‌وه" یان که له‌و باوه‌رهدان کورد له ئه‌نجامی راپرسیه‌کی گشتیدا یاساکه ره‌تده‌که‌نه‌وه ، ئه‌و بۆچوونانه‌یان له‌خۆرا نیه .

کوردیش دلنیا که که‌مینه‌یه‌کی که‌م له جاش ئیسلامیه‌کانی سه‌ر به‌ مه‌لا عه‌لی عه‌بدولعه‌زیز، مه‌لا کریکار، عه‌لی باپیر، مه‌لا ئازاد که‌رکۆکی و کۆمۆنیسته کۆسمۆپۆلیته‌کان ده‌نگ دژی یاسای ناوبراو ده‌دن . ئه‌وه نه‌بوو جاش ئیسلامیکی وه‌کو عه‌لی عه‌بدولعه‌زیز به‌ر له‌ رووخانی سه‌دام له لیدوانیکدا گووتی " گه‌ر ئه‌مه‌ریکا هیرش بکاته سه‌ر ئیراق ، ئیمه له‌دژی ئه‌مه‌ریکا شه‌ر ده‌که‌ین". ئه‌ی هه‌ر ئه‌و جاش ئیسلامیه نیه به‌گویره‌ی دیداریکی له‌گه‌ل هاولاتی ژماره 175 چوارشه‌مه‌مه 26.5.2004 لاپه‌ره 5 و ووتاریکی ئه‌لسه‌فیر ئه‌للوبنانی رۆژی 10.5.2004 و دیداریکی تری ئه‌و زاده پاکه له‌گه‌ل هه‌فته‌نامه‌ی ئاسۆ که له‌لایه‌ن ئیبراهیم هه‌ورامی ئه‌نجام دراوه و له مانگی مای بلاوکراوه‌ته‌وه، هه‌روه‌کو جاشیکی دل‌سۆز بۆ تیرۆریسته ئیسلامیه‌کان خوۆی نیشان ده‌دات .

مه‌لا عه‌لی دانبه‌وه‌دا ده‌نیت که به‌شداری گۆنگره‌یه‌کی ئیسلامیه تیرۆریسته‌کانی کردوه و له‌گه‌ل عه‌بدولعه‌بار ئه‌لکوبه‌یسی و موسه‌نا حارس ئه‌لزاری سه‌ره‌پرشتی ئه‌و کۆنگره‌یه‌ی کردوه ، لایه‌نه‌کانی به‌شداربوو له گۆنگره‌که‌دا پیتنیری پهمانی تیکگه‌یشتن و کاری نیشتمانیان کرد ، به‌گویره‌ی ئه‌و پهمانه لایه‌نه به‌شداربوه‌کان رایانگه‌یاندو پابه‌ندن که ، به‌شداری له‌ هیچ دامووده‌زگایه‌ک نه‌که‌ن له‌ ژیر سینیه‌ری داگیرکردنا ، پابه‌ندبوون به‌ یه‌کیه‌تی خاک و گه‌ل و سه‌روه‌ری ئیراق ، ئیراق وولاتیکی عه‌ره‌بیه، کارکردن بۆ دووباره درووستکردنه‌وه‌ی سوویا و هه‌لوه‌شاندنه‌وه‌ی میلیشیاکان .

مه‌لا عه‌لی به‌قسه‌ی خوۆی بیت بۆ به‌رژه‌وه‌ندی کوردو کوردستان به‌شداری ئه‌و کۆنگره‌یه‌ی کردوه. دیاره به‌لای ئه‌وه‌وه به‌رژه‌وه‌ندی کورد له‌وه‌دایه که کوردستانی به‌خاکی عه‌ره‌ب بناسریت! یان مه‌لا وه‌کو جاشیکی دل‌سۆز به‌ ئیسلامیه‌ت، کوردستانی پیتشکه‌ش به‌ ئیسلام و عه‌روه‌ کرد. مه‌لا جاش له‌ به‌ئاگایی یان بیتاگایی خوۆی بیت، بزانی و نه‌زانیت (بۆ سمیل چوو، ریشیشی نایه‌ بانی). لێره‌دا هیچ جیاوازیه‌ک نیه له‌نیوان مه‌لا عه‌لی و ته‌ها جه‌زراوی، ته‌ها محیدین و ئومید مه‌دحه‌تی ناموباره‌ک که بۆ پازی بوونی سه‌دام، نه‌فره‌تیا له‌ کوردو کوردستان کردو به‌شداری ته‌عریبان کردو ته‌نانه‌ت پیتشمه‌رگه‌ی برینداریشیا ن دایه‌وه ده‌ست به‌عه‌سیه‌کان.

له‌ دیاری ئه‌و جاش ئیسلامیه‌دا له‌گه‌ل (ئاسۆ) دا ده‌بیژیت " به‌راستی رووداوه‌کانی (فه‌لوجه) مایه‌ی سه‌رکه‌وتن بوو بۆ موسلمانان، نه‌ک موسلمانانی ئیراقی به‌لکو هه‌موو دنیا. چون ئیستا هه‌له‌بجه بوته‌ په‌مزی کورد، (فه‌لوجه)ش بووته‌ په‌مزی سه‌رکه‌وتنی موسلمانان".

مه‌لا عه‌لی هه‌له‌بجه‌ی بیتاوان و قوربانی ده‌ستی زۆردار و فه‌لوجه‌ی بنکه‌ی تیرۆریستان و فیدائینی سه‌دام و بکوژی بیتاوانان به‌یه‌ک چاو سه‌یر ده‌کات ، به‌مه‌ش سووکایه‌تی به‌ هه‌له‌بجه و پیرۆزیه‌کانی کورد ده‌کات و پشتیوانی خوۆی ده‌رده‌بریت بۆ تیرۆریستان و مرۆف کوژان ، له‌هه‌مان کاتدا عه‌لی عه‌بدولعه‌زیز په‌وایه‌تی

دهدات به کاره تیرۆریستهکانی فیدائینی سهدام ، پشتیوانانی ئیسلام، قاعیدهو ههموو ریکخواوه ئیسلامیه تیکدهرهکانی تر که له فهلوجه یهکیان گرتوو.

له ژماره 56 ی باسه ره چوارشه ممه 9 ی حوزهیرانی 2004 دا له لاپه ره 5 دا برایهک بهناوی توانا کهرکۆکی ووتاریکی کورتی نووسیوه، که تیایدا پهردهی لهسه ر جاشیتی مهلا ئازاد لاداو. مهلا ئازاد یهکیکی تره له جاش ئیسلام و سهدامیهکان ، ئهو جاش ئیسلامیه تهنا ته خۆیشی به عه ره ب دهزانی له پقی پشتیوانیکردنی کورد له هیزی هاوپهیمانان بو پوو خاندنی سهدام ، خۆزگه ئهو خۆفرۆشه ناوهکهی خۆیشی دهکرد به (ئه لحوڤ) یان (عه بدولحوڤ)، تاوهکو هیچ نیشانه یهکی کوردی پیوه نه دهماو کورد مورتاح دهبوو، چوونکه کورد هه رگیز دلای خۆشنی به بوونی زۆله کوردیکی خۆفرۆش له چه شنی مهلا (عه بدولحوڤ) .

مهلا (عه بدولحوڤ) که خاوه نی خوتبه ی ئایینی له م چه شنه بیت ، چون کورد هه ز له له کۆلبوونه وهی شیرپه نجه یهکی وا ناکات؟ ئه مانه ی خواره وهش به شیکن له خوتبه بیمانانو بیسه رو به رهکانی ئهو به ناو مهلا خۆفرۆشه یه .

(وه لالا... وه لالا ئه گه ر بیتو سهدام بکه ویت ، سه رپۆشی ژنه کانتان ده که ویت ، واته شه ره ف و غیره ت و ناموستان نامینیت) .

(وه لالا... وه بییلا... وه تیلا، که هه رسیکی ناوی خواجه، ئه وهی به دل هه ز بکات ئه مه ریکا بیته ناو عیراقه وه نه کورده نه موسلمانه نه شه ره فیشی هه یه) .

(وه لالا... وه لالا... وه لالا، ئه وهی بو سهدام شه ر نه کات و هه ز بکات ئه مه ریکا داخلی عیراق بیت سی به سی ته لاقی ده که ویت) .

گه ر به قسه ی جاش ئیسلامیکی وه کو مهلا عه بدولحوڤ بیت ، له سه رووی 90% ی کورد نه کورده و نه موسلمانه و نه شه ره ف و نه ته لاقیشی هه یه ، چونکه دلنایم له وهی که زۆتر له و پێژه یه هه زی به پوو خانی سهدام و هاتنی ئه مه ریکا بوو ، به لام پشینیان ووتوو یانه (پووبار به ده می سه گ پیس نابیت) .